

การพัฒนาแบบแผนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ
ยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี*
Model Development for Enhancing Immunity Against Economic Crisis in the
New Normal Era of Thai People in the 21st Century with Buddhist Principles

¹พระราชปริยัติวิมล และ พระครูปลัดสุริยะ ชวนปณฺโญ

¹Phrarachpariyattiwimol and Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: waynetto8@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบ 2. เพื่อสร้างแบบแผนการพัฒนารูปแบบ 3. เพื่อนำเสนอคู่มือการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยบท 4) โดยศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ร้อยเอ็ด โยธธร ศรีสะเกษ สกลนคร จำนวน 632 ศูนย์ฯ จำนวนประชากรทั้งหมด 1,392 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยคำนวณจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 311 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91 และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 17 คน รวมถึงจัดให้มีการสนทนากลุ่ม โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักวิชาการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน นักการศึกษาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด จำนวน 4 คน และผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 คน รวม 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยบท 4) ได้แก่ ด้านสังคม ด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ 2. การสร้างแบบแผนการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยบท 4) ประกอบด้วย 4 ด้าน 22 ตัวชี้วัด ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ได้ และ

3. คู่มือการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ รองลงมา คือ ด้านรูปแบบและการใช้ภาษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปเล่ม

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน; วิกฤติเศรษฐกิจยุคโควิด; คนไทยในศตวรรษที่ 21; หลักพุทธวิธี

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore the status of model development; 2) to create the development model; and 3) to present a manual for enhancing immunity against economic crisis in the new normal era of Thai people based on the sufficiency economy philosophy in the 21st century with the Buddhist principles (under *Iddhipāda*). The population consisted of 1,392 persons from 632 Sufficiency Economy Philosophy Learning Centers under the Royal Initiative, Center for Demonstration and Promotion of Arts and Crafts in the Northeast region, specifically Roi Et, Yasothon, Sisaket, and Sakon Nakhon. A sample group of 311 persons was determined by using Taro Yamane table. The tools used for data collection was a 5-point Likert scale questionnaire with an IOC value ranged between 0.80-1.00 and a total confidence value of .91. In-depth interviews were conducted with 17 key informants from Sufficiency Economy Philosophy Learning Centers under the Royal Initiative, Center for Demonstration and Promotion of Arts and Crafts in the Northeast region, as well as focus group discussions with 2 doctoral students, 4 students who worked at the said centers in 4 provinces, and 4 executives from the said centers, for a total of 10 persons.

The research results showed as follows: 1) The status of model development for enhancing immunity to economic crisis in the new normal era of Thai people in the 21st century based on *Iddhipāda* (the four paths of accomplishment) includes social, psychological, natural resources and environment, and economic aspects; 2) The creation of development model for enhancing immunity to economic crisis in the new normal era of Thai people in the 21st century based on *Iddhipāda* consists of 4 components with 22 indicators. The model is of propriety and feasibility. All components and indicators meet the criteria for implementation; and 3) A manual for enhancing immunity to economic crisis in the new normal era of Thai people in the 21st century based on *Iddhipāda* has overall propriety at a high level. The aspect with the highest level of mean is usefulness from implementing the manual, followed by format and the use of language, while binding has the lowest level of mean.

Keywords: Development Model; Enhancing Immunity; Economic Crisis in the New Normal Era; Thai in the 21st Century; Buddhist Principles

บทนำ

องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก และเยาวชนว่าเด็กทุกคนมีสิทธิเรียนรู้และได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ได้รับสิทธิทำเทียมกันไม่แบ่งแยกกีดกันเรื่อง เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคมทรัพย์สินกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ไม่ว่าจะของเด็กหรือของครอบครัว เพื่อให้อยู่ร่วมสังคมได้อย่างปกติชน ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนที่พิการทั้งทางร่างกาย สมอ และจิตใจ ก็มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพิเศษ อันหมายถึงการดูแลรักษาและการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะของเด็ก และในกรณี เด็กไม่มีครอบครัวหรือมาจากครอบครัวที่ยากจนและมีลูกมาก ก็จะได้รับความช่วยเหลือ เป็นพิเศษจากรัฐหรือองค์กรต่างๆ มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่จัดให้เปล่าอย่างน้อยในระดับประถมศึกษา โดยมีโอกาสได้รับความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่น และรื่นเริงพร้อมกันไปด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและเติบโตเป็นสมาชิก ผู้ยังประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนการแนะแนวทางชีวิต ซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้รับผิดชอบ ก่อนบุคคลอื่น

ขณะที่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ได้บัญญัติสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ การศึกษาและฐานะอาทิ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิการดูแลด้านสุขภาพ อนามัยขั้นพื้นฐาน เสรีภาพและความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับการพัฒนามีครอบครัว ที่อบอุ่น ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากการกระทำทารุณ ถูกล่วงละเมิด ถูกทอดทิ้ง ถูกนำไปค้าใช้แรงงาน และถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ สิทธิในการมีส่วนร่วมที่จะได้แสดงความคิดเห็น มีผู้รับฟังและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมเป็นภาคีและให้สัตยาบันเมื่อปี 2535 เพื่อเป็นหลักประกันว่า เด็กทุกคนจะได้รับสิทธิต่างๆ เหล่านี้ (UNICEF Thailand, 2015)

กระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเริ่มจากการพึ่งตนเองในระดับครอบครัวในเรื่องปัจจัยสี่แล้วจึงพัฒนาตนเองให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง ด้วยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และอดออมให้พอมีพอกินพอใช้ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แก้ไขปัญหาตามเหตุและปัจจัยด้วยความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ก่อนคิดพึ่งผู้อื่น เมื่อมีความเข้มแข็งและเป็นอิสระแล้วจึงพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยนในขั้นพึ่งพากันและกัน นำไปสู่การรวมกลุ่มกันในระดับชุมชนและท้องถิ่น และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยมีการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้รับอำนาจและสิทธิในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากรสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ และจัดการทุนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น เพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนในชุมชน และมีธรรมาภิบาลในการจัดการองค์กรชุมชนท้องถิ่น จนสามารถพึ่งตนเองในระดับชุมชนท้องถิ่น แล้วจึงพัฒนาเครือข่ายสู่ภายนอกกับชุมชนอื่นแบบ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Tantiwetchakul, 2007)

วิถีชีวิตของคนอีสานมีความเชื่อมโยงกับภาคเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต แต่ด้วยข้อจำกัดต่างๆ ทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน แรงงานอีสานกว่า 3 ล้านคน จึงต้องยอมจากบ้านเกิด เพื่อไปหางานทำในเมืองใหญ่ โดยส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคกลาง 2.8 ล้านคน (กรุงเทพมหานคร 1.2 ล้านคน) ขณะที่แรงงานอีสานที่อยู่ในภาคเหนือและภาคใต้มีเพียง 1.3 แสนคน และ 0.9 แสนคนตามลำดับ แม้จะมีโอกาสทางอาชีพและรายได้สูงกว่าแต่แรงงานเหล่านี้ยังคงมีเงินออมไม่มากนัก เพราะการใช้ชีวิตในเมืองมีค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูงและยังต้องส่งเงินอีกส่วนหนึ่งกลับบ้านเกิด เพื่อเลี้ยงดูและให้ครอบครัวเอาไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 นับเป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นวงกว้าง ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่า แรงงานเป็นภาคส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักและคนส่วนใหญ่อยู่ติดบ้านมากขึ้น ทำให้หลายธุรกิจจำเป็นต้องปิดกิจการและเลิกจ้างพนักงาน ขณะที่บางบริษัทที่พยายามประคับประคองธุรกิจ อาจต้องลดต้นทุนด้วยการให้พนักงานพักงานอย่างไม่มีกำหนด โดยเฉพาะในภาคท่องเที่ยวและภาคการผลิตที่มีการปิดโรงงานชั่วคราว ซึ่งธุรกิจเหล่านี้พึ่งพาแรงงานอีสานเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ จากข้อมูลของกรมควบคุมโรคติดต่อรายงานว่ามีแรงงานอีสานประมาณ 8 แสนคน เดินทางกลับภูมิลำเนา ซึ่งคาดว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ตกงาน และตัดสินใจคืนถิ่นเพื่อไปตั้งหลักที่บ้านเกิด เมื่อกลับไปแล้วแรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ได้ปรับตัวไปประกอบอาชีพใหม่ เพื่อหารายได้ระหว่างที่รอสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลาย ขณะที่แรงงานคืนถิ่นบางส่วนปรับตัวได้ยาก และกลายเป็นผู้ว่างงาน (Bank of Thailand, 2020)

เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่แรงงานอีสานคืนถิ่น 2 ใน 3 เลือกทำเนื่องจากมีที่ดิน และครอบครัวเป็นเกษตรกรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สะท้อนจากหลายพื้นที่ของภาคอีสานที่มีการขุดสระเพื่อรองรับการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น และมีการสั่งซื้อวัสดุรวมถึงเครื่องจักรกลทางการเกษตรมาใช้มากขึ้น ขณะที่แรงงานที่ไม่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นทุนเดิมต้องปรับตัวมากกว่า และจากการลงพื้นที่พูดคุยกับตัวแทนแรงงานคืนถิ่น พบว่าแรงงานกลุ่มนี้มีความพยายามในการปรับตัว 3 รูปแบบ คือ (1) นำเงินเก็บบางส่วนมาลงทุนซื้อรถกระบะหรือนำรถกระบะเก่าที่มีไปต่อเติมเป็นรถรับขนของ แม้กระทั่งเป็นรถพุ่มพวง (2) ขับมอเตอร์ไซด์ส่งอาหาร และ (3) เปิดร้านขายของขนาดเล็ก แผงลอย หรือขายของ ออนไลน์แบบไม่มีหน้าร้าน ซึ่งแม้จะยังสร้างรายได้ให้ได้ไม่มากนัก แต่ก็เพียงพอให้เลี้ยงชีพ และผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากนี้ไปได้บ้าง

"ในทุกวิกฤต ย่อมมีโอกาส" การแพร่ระบาดของโควิด 19 ไม่ได้เพียงสร้างวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ในอีกมุมหนึ่ง โควิด 19 ก็เปิดโอกาสให้แรงงานอีสานได้กลับมาใกล้ชิดกับครอบครัวอีกครั้ง และยังช่วยลดต้นทุนในการครองชีพ แรงงานคืนถิ่นยังได้นำเอาองค์ความรู้ ประสบการณ์ และความถนัดมาถ่ายทอดภายในชุมชน สะท้อนจากลูกหลานที่กลับมาต่อยอดธุรกิจของพ่อแม่ โดยยกระดับไปทำการค้าออนไลน์ หรือผันตัวจากการทำงานรับจ้างมาเป็นผู้ประกอบการเอง ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมการจ้างงานในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้แรงงานอีสานมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นและไม่จำเป็นต้องจากครอบครัวเพื่อไปทำงานที่เมืองใหญ่เหมือนในอดีต

การพัฒนาปัจจุบันจึงมุ่งเน้นที่ชุมชนและมีการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่มสัจจะออมทรัพย์กลุ่มอาชีพต่างๆ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มต่างๆ ที่ก่อตั้งขึ้นเหล่านี้คือวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprises) เป็นนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ปัญหาของประเทศในภาพรวม ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสามารถแก้ไขได้ด้วยการที่ ประชาชนรู้จักนำสินทรัพย์ที่มีอยู่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น สามารถจัดปัญหาความยากจน เป็นการสร้างรายได้และอาชีพที่ยั่งยืน ความคาดหวังที่มีต่อวิสาหกิจชุมชน คือ คนในทุกชุมชน มองเห็นค่าในสินทรัพย์ของตนเองและชุมชน สามารถทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและนำมาเป็นปัจจัย สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงไม่ได้เป็นเพียงธุรกิจแต่เป็นกระบวนการเพิ่มมูลค่าแก่ทรัพยากรให้ชีวิตด้วยความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการทุนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาชุมชนมีปรัชญาอยู่ที่ เศรษฐกิจ การพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายหลัก วิสาหกิจชุมชนเป็นการสร้างรากฐานชีวิต รากฐาน เศรษฐกิจชุมชน มีลักษณะเป็นองค์กรรวมและบูรณาการไม่แยกส่วนกัน ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันก่อให้เกิดผลทวีคูณ (Phongphit, 2007)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ซึ่งจะทำให้การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยขับเคลื่อนไปข้างหน้าและพัฒนาก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำพาให้คนไทยในศตวรรษที่ 21 ก้าวไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)
3. เพื่อนำเสนอคู่มือการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ขั้นตอนการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ จากแนวคิดทฤษฎีเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์มาเป็นการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 10 คน

ขั้นที่ 3 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดเพื่อสร้างข้อคำถามในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่สองเพื่อนำไปสร้างเครื่องมือและเก็บข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 17 คน ได้แก่ บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเทคโนโลยี 5) ด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งศึกษาประเด็น ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ใช้หลักแนวคิดในทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักธรรมอริบทบ 4 (Phrabrahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2007) โดยบูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต 1) หลักพอประมาณ 2) หลักเหตุผล 3) หลักภูมิคุ้มกัน

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบและประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบและประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน (SWOT Analysis) ซึ่งจะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้าง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) การร่างรูปแบบและประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) มีรายละเอียดดังนี้

1. การหาค่า PNI_{modified} รูปแบบและประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) ทั้ง ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเทคโนโลยี 5) ด้านเศรษฐกิจ ที่มีค่า PNI_{modified} มากกว่าหรือเท่ากับ ค่าเฉลี่ยรวมมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT ในรูป TOWS Matrix

2. วิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT ในรูป TOWS Matrix

3. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ 2 มาสังเคราะห์เป็นการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4)

4. นำร่างการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูถิติ (ใช้หลักธรรมอริบทบ 4) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้เสนอแนะในส่วนที่บกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไข

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ สกลนคร จำนวน 632 ศูนย์ จำนวนประชากรทั้งหมด 1,392 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประกอบด้วย ร้อยเอ็ด โยธธ ศรีสะเกษ สกลนคร ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่ .05 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวน 311 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธริติ (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 2

5 หมายถึง	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ	มาก
3 หมายถึง	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธริติ (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)

2. นำร่างแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธริติ (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ไปเรียนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงให้

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) โดยให้ประเมินเป็น 3 ระดับ คือ (+1) แน่ใจว่าสอดคล้อง (0) ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง และ (-1) แน่ใจว่าไม่สอดคล้องแล้วนำมาหาค่า IOC (Phatthiyathani, 2003)

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 10 คน จำนวน 40 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 40 ชุด มาตรวจให้คะแนนแล้วนำไปหาความเที่ยงตรงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (Srisaad, 2002)

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 311 ชุด ไปยังศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) โดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย และไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมของค่า PNI นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูที (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)

ขั้นที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูที (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ที่ได้จากข้อมูลในขั้นที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 เป็นนักวิชาการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน

1.2 นักการศึกษาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด จำนวน 4 คน

1.3 ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิพากษ์ คือ คู่มือการสนทนากลุ่ม เรื่อง การพัฒนารูปแบบและประเมินการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูที (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) โดยการนำผลจากขั้นที่ 1 ในระยะที่ 2 มาสร้างเป็นแนวทางสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิได้สนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปของรูปแบบ

3. การดำเนินการสนทนากลุ่ม

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญและส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน พร้อมเอกสารคู่มือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม และรายละเอียด วัน เวลา สถานที่ในการสนทนากลุ่ม

3.2 จัดการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน ได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่องของรูปแบบ พร้อมกับบันทึกข้อมูลไว้เพื่อนำไปแก้ไข

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์แล้วสรุปเป็นประเด็นตามข้อสรุปข้อเสนอแนะ

4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากข้อ 4.1 ไปปรับปรุงและประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูที (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 การประเมินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธรูที (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) โดยใช้แบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตามเกณฑ์ คือ

1.1 เป็นนักวิชาการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 นักการศึกษาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เพื่อประเมินตรวจสอบ ยืนยัน รับรอง จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินตรวจสอบ ยืนยัน รับรอง เพื่อได้การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ขอความอนุเคราะห์จากบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ สกลนคร เพื่อประเมินตรวจสอบ ยืนยัน รับรอง โดยแบบประเมินผู้วิจัยได้ออกแบบประเมิน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ได้การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ใน 5 ด้าน คือ 1. ด้านจิตใจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ด้านเทคโนโลยี 5. ด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งศึกษาประเด็น ที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักแนวคิดในทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4

สภาพปัจจุบันของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจิตใจ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจิตใจ

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ยุคินวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) โดยรวมมีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ .34 มีความต้องการจำเป็นโดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.23-0.41 รายการ ความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ มากกว่า .30 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม ($PNI_{modified}=0.41$) รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ($PNI_{modified}=0.40$) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ด้านเศรษฐกิจ ($PNI_{modified}=0.31$)

ผู้วิจัยได้นำมาเรียงลำดับใหม่ตามค่า PNI ดังนี้

1. ด้านสังคม ($PNI_{modified}=0.41$)
2. ด้านจิตใจ ($PNI_{modified}=0.40$)
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($PNI_{modified}=0.31$)
4. ด้านเศรษฐกิจ ($PNI_{modified}=0.31$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคินวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ยุคินวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) จำนวน 4 กลยุทธ์ 22 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านสังคม (วิริยะ)
 - 1.1 มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือ เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดย ปราศจากการเบียดเบียนกัน
 - 1.2 รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ละอายที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
 - 1.3 มุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 1.4 การเอาใจเขามาใส่ใจใจกันมุ่งร้ายทำลายกัน
2. ด้านจิตใจ (จิตตะ)
 - 2.1 ความเชื่อในความสามารถกับ และพึ่งพาตนเอง
 - 2.2 ความพยายามลงมือแก้ปัญหาที่เป็นการจัดการโดยตรงกับปัญหา
 - 2.3 การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเชื่อในสิ่งที่ตั้งมั่นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและคิดอย่างสร้างสรรค์
 - 2.4 ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต
 - 2.5 มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปันและรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคม

- 2.6 การใช้ความคิดในการประเมินสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดการตอบสนองทางอารมณ์
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วิมังสา)
 - 3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลำคลองในการเก็บขยะกำจัดวัชพืชน้ำ
 - 3.2 การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องในวันสำคัญ
 - 3.3 สนับสนุนงบประมาณในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3.4 ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกๆ ด้าน เพราะการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของประชาชน
 - 3.5 การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

4. ด้านเศรษฐกิจ (ฉันทะ)

- 4.1 มีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- 4.2 มีการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว หรือกลุ่ม OTOP ในหมู่บ้านที่มีศักยภาพ
- 4.3 เขียนรู้รายรับ – รายจ่ายของตนเองโดยการจัดทำบัญชี คร่าวเรือน
- 4.4 มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาอาชีพและรายได้ของชุมชน
- 4.5 มีการเพิ่มคุณภาพการผลิตของชุมชนบนพื้นฐานความรู้และเอกลักษณ์ของชุมชน
- 4.6 ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอคู่มือการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ รองลงมา คือ ด้านรูปแบบและการใช้ภาษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปแบบ

องค์ความรู้ใหม่

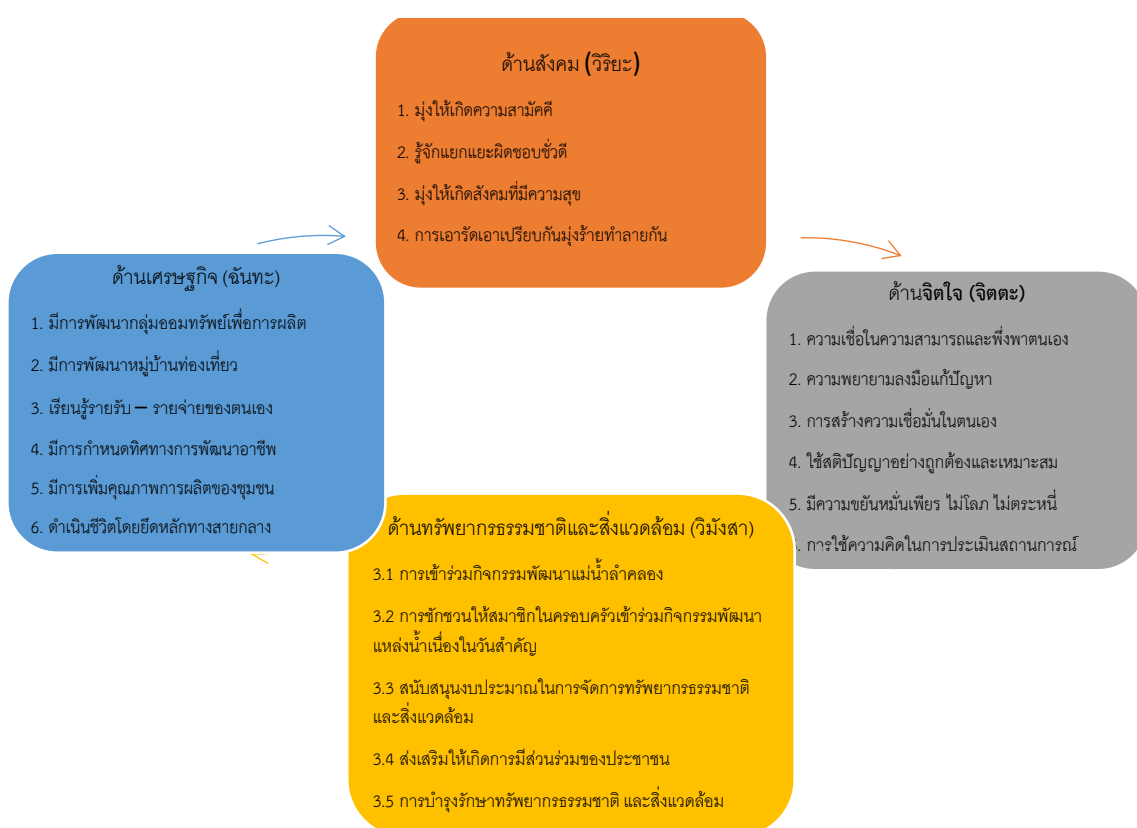

Figure 1: The New Body of Knowledge

จากแผนภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) มีจำนวน 4 กลยุทธ์ 22 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านสังคม (วิริยะ) ได้แก่ 1) มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือ เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดย ปราศจากการเบียดเบียนกัน 2) รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ละอายที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง 3) มุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 4) การเอาใจใส่เปรียบกันมุ่งร้ายทำลายกัน

2. ด้านจิตใจ (จิตตะ) ได้แก่ 1) ความเชื่อในความสามารถกำกับ และพึ่งพาตนเอง 2) ความพยายามลงมือแก้ปัญหาที่เป็นการจัดการโดยตรงกับปัญหา 3) การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเชื่อในสิ่งที่ตั้งมั่นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและคิดอย่างสร้างสรรค์ 4) ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต 5) มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปันและรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และ 6) การใช้ความคิดในการประเมินสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดการตอบสนองทางอารมณ์

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วิมังสา) ได้แก่ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลำคลองในการเก็บขยะกำจัดวัชพืชน้ำ 2) การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องในวันสำคัญ 3) สนับสนุนงบประมาณในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม 4) ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกๆ ด้าน เพราะการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของประชาชน และ 5) การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

4. ด้านเศรษฐกิจ (ฉันทะ) ได้แก่ 1) มีการพัฒนาภูมิคุ้มกันเพื่อการผลิต 2) มีการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว หรือกลุ่ม OTOP ในหมู่บ้านที่มีศักยภาพ 3) เรียนรู้รายรับ – รายจ่ายของตนเองโดยการจัดทำบัญชีครัวเรือน 4) มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาอาชีพและรายได้ของชุมชน 5) มีการเพิ่มคุณภาพการผลิตของชุมชนบนพื้นฐานความรู้และเอกลักษณ์ของชุมชน 6) ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) ใน 5 ด้าน คือ 1. ด้านจิตใจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ด้านเทคโนโลยี 5. ด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งศึกษาประเด็น ที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักแนวคิดในทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้ได้ทราบและเห็นวิถีปฏิบัติของบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้มีการนำรูปแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ใช้เป็นแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นวิกฤต และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคโควิดโดยบูรณาการหลักพุทธวิถี (ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและการดำรงชีวิตอย่างสมดุลมีเหตุมีผลส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการดำรงชีวิต และทางจะไปสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความเอาใจใส่ และวิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งนั้นๆ ถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจ

ใส่สิ่งนั้น มันก็ก้าวหน้า การคิดการทำ ก็ก้าวหน้าต่อไป สอดคล้องกับแนวทางของ Ministry of Education (2009) กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติ ตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุ มีผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือ ไม่ประมาท ในการดำเนินชีวิต โดยใช้ ความรู้ต่างๆ อย่างถูกหลักวิชาการ ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม คือ รู้จัก แยกแยะผิดชอบชั่วดี ละอายที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นและชีวิตอื่นๆ เห็นความสำคัญ ของการร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม เข้าด้วยกัน ร่วมสร้างสรรพพลังในทางบวกอย่างรู้จัก สามัคคี นำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่สุดที่ยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ ด้านสังคม/ชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม/ความเชื่อ/ค่านิยมต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Trissanarungsee (2021) การเปลี่ยนแปลง เพื่อความสำเร็จของการทำงานในยุคนิว نرمอล ตามหลักพุทธธรรม พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรม สำหรับผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรควรนำมาเป็นแนวทางในปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการทำงานคือ อิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ 2. วิริยะ หมายถึง ความเพียร 3. จิตตะ หมายถึง ความคิด มุ่งไป 4. วิมังสา หมายถึง ความไตร่ตรอง ซึ่งเป็นฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือคุณธรรมที่นำไปสู่ ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายใน ยุคนิว نرمอล ผู้บริหารและปฏิบัติต้องนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้เป็น แนวทางการ เปลี่ยนแปลงการทำงานในยุคนิว نرمอล (New normal)

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจยุคนิว نرمอล ของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรม อิทธิบาท 4) จำนวน 4 กลยุทธ์ 22 ตัวชี้วัดรูปแบบการพัฒนาการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจยุคนิว نرمอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรม อิทธิบาท 4) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิว نرمอลของคนไทย ในศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักพุทธวิธีโดยบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านสังคมปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ในยุคนิว نرمอลทำให้คนไทยต้องเพิ่มความวิริยะอุตสาหะ พากเพียรที่จะดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมปัจจุบันให้ได้ ด้วยการมุ่งความสามัคคีร่วมมือเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน รู้จักแยกแยะ ผิดชอบชั่วดี ละอายที่จะทำความชั่ว เกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้อง มุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันมุ่งร้ายทำลายกัน เชื่อใน ความสามารถและพึ่งพาตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในตนเองเชื่อในสิ่งที่ดีงามว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและคิดอย่าง สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ (ฉันทะ) มีความพอใจในการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ โดยที่ความพอเพียงจะต้อง ประกอบคุณลักษณะ 3 ประการดังนี้ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล และ 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในตัว ประกอบกับเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตาม หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงคือการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะ เกิดขึ้นโดย คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล สอดคล้องกับ แนวคิดของ Bhanthumnavin (2015) ได้วิเคราะห์ว่าภูมิคุ้มกันตนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญลักษณะหนึ่งตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกันตน ประกอบด้วยการมีสติสัมปชัญญะ ความชอบเสี่ยง

ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและการมองโลกในแง่ดี และงานวิจัยของ Jaileawma (2020) การศึกษาพฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์พบว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ใน Google Trends มี 4 ด้าน คือ วิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ

สรุป

สภาพการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1. ด้านจิตใจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ด้านเทคโนโลยี และ 5. ด้านเศรษฐกิจ โดยสภาพปัจจุบันนั้น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจิตใจ และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจิตใจ ในส่วนของความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) นั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม ($PNI_{modified} = 0.41$) รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ($PNI_{modified} = 0.40$) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ด้านเศรษฐกิจ ($PNI_{modified} = 0.31$) ซึ่งการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) ที่ได้จากการวิจัย มีจำนวน 4 กลยุทธ์ 22 ตัวชี้วัด และสามารถสร้างคู่มือการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในศตวรรษที่ 21 ด้วยพุทธวิธี (ใช้หลักธรรมอริยาบท 4) ที่มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในยุคนิวนอร์มอลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักรู้ในคุณธรรม เห็นความสำคัญในการสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีค่า PNI ต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการระดมทุนทางสังคม เศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาชุมชน โดยการขับเคลื่อนนำทุนที่เป็นภูมิปัญญา มาสร้างมูลค่าผ่านตัวผลิตภัณฑ์โดยอาศัยทุนทางกายภาพ และความสัมพันธ์ฉันทะเครือญาติซึ่งเป็นทุนที่เอื้อต่อการทำธุรกิจชุมชน มาเป็นทุนหนุนนำการขับเคลื่อน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจยุคนิวนอร์มอลของคนไทยในศตวรรษที่ 21

References

- Bank of Thailand. (2020). *Isaan's Workers Were Making their Way Home, How to Adapt to the COVID-19 Crisis*. Retrieved October 30, 2021, from <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-64-2/global-trend-64-2-2.html>
- Bhanthumnavin, D. (2015). Antecedents of Mindful Risk-Taking Behavior in Secondary School Students: A Path Analytic Approach. *Journal of Behavioral Science*, 21(1), 75-94.
- Jaileawma, P. (2020). *A Study of New Normal Living Behaviors During the COVID-19 Crisis Appearing on the Social Media*. (Bachelor of Thesis). Naresuan University. Phitsanulok.
- Ministry of Education. (2009). *The 2nd Decade of Education Reform*. Bangkok: Printing House of Agricultural Cooperative Federation of Thailand Co., Ltd.
- Phatthiyathani, S. (2003). *Educational Measurement*. (4th ed.). Kalasin: Prasan Printing.
- Phongphit, S. (2007). *Community Enterprise: Basic Economic Mechanism*. Bangkok: Adison Press Products.
- Phrabrahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2007). *A Constitution for Living*. (4th ed.). Bangkok: National Office of Buddhism.
- Srisaad, B. (2002). *Preliminary Research (Revised Edition)*. (7th ed.). Bangkok: Suweeriyasan.
- Tantiwetchakul, S. (2007). *The Serf Taught Children*. Bangkok: Matichon.
- Trissanarungsee, R. (2021). Transformation for Success of Working in the New Normal According to Buddhism. *Journal of MCU Humanities Review*, 7(2), 357-369.
- UNICEF Thailand. (2015). *Situation Analysis of Adolescent Pregnancy in Thailand*. Retrieved May 15, 2021, from <https://www.unicef.org/thailand/media/1131/file>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.